

V Bruselu dne 24.3.2021
COM(2021) 142 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Strategie EU pro práva dítěte

Potřebujeme strategii, která zahrnuje všechny děti a která podporuje děti ve zranitelných situacích, a potřebujeme strategii, která podporuje naše právo podílet se na rozhodnutích, která se nás týkají. Protože o ničem, o čem se rozhoduje za děti, by se nemělo rozhodovat bez dětí. Je na čase, aby se účast dětí stala normou.

(Závěry dětských účastníků, 13. Evropské fórum pro práva dítěte, 2020)

Úvod

Práva dětí jsou lidská práva. Každé dítě v Evropě a na celém světě by mělo mít stejná práva a mělo by mít možnost žít bez jakékoli diskriminace, strachu z obviňování nebo zastrašování.

Jedná se o sociální, morální a lidský požadavek, na němž závisí děti – které představují téměř pětinu lidí žijících v EU¹ a třetinu na světě² – i širší komunita. Jde o zajištění toho, aby všechny děti mohly naplnit svůj potenciál a hrát vedoucí úlohu ve společnosti – ať už jde o boj za spravedlnost a rovnost, posílení demokracie nebo podporu souběžné ekologické a digitální transformace.

Proto je **ochrana a podpora práv dítěte hlavním cílem práce Evropské unie** doma i v zahraničí³. Je zakotvena v Listině základních práv EU⁴, která zaručuje ochranu práv dětí při provádění práva Unie. Pokrývá všechny oblasti politiky a tvoří součást hlavních priorit Evropské komise, jak je uvedeno v politických směrech předsedkyně von der Leyenové⁵.

Zastřešujícím cílem této strategie je vybudovat co nejlepší život pro děti v Evropské unii a na celém světě. Odráží práva a úlohu dětí v naší společnosti. Děti inspirují ke zvyšování povědomí o krizích týkajících se životního prostředí a změny klimatu, o diskriminaci a nespravedlnosti a stojí v čele tohoto úsilí. Mají roli občanů i vůdčích osobností dnešní doby stejně jako doby budoucí. Cílem této strategie je splnit naši sdílenou odpovědnost a spojit síly k respektování, ochraně a naplňování práv každého dítěte a k budování zdravější, odolnější, spravedlivější a rovnější společnosti pro všechny společně s dětmi.

Úmluva Organizace spojených národů o právech dítěte⁶, kterou ratifikovaly všechny členské státy EU, nadále řídí naši činnost v této oblasti. Více než 30 let po jejím vstupu v platnost bylo dosaženo významného pokroku a dětem je stále častěji přiznáván jejich vlastní soubor práv.

Úmluva uznává právo všech dětí na co možná nejlepší začátek života, na to, aby vyrůstaly šťastné a zdravé a aby rozvinuly svůj plný potenciál. To zahrnuje právo na život na čisté a zdravé planetě, na ochraňující a pečující prostředí, na odpočinek, hru a kulturní a umělecké činnosti a na využívání a respektování přirozeného prostředí. Rodinám a komunitám je také potřeba poskytnout nezbytnou podporu, aby dětem mohly zajistit dobré životní podmínky a rozvoj.

¹ Dítě je osoba mladší osmnácti let. Údaje o počtu obyvatel. [yth_demo_010], [yth_demo_020], Eurostat, 2020.

² Demografická statistika. [State of the World's Children 2019 Statistical Tables \(Statistické tabulky UNICEF o stavu dětí na světě, 2019\)](#), UNICEF.

³ Ustanovení čl. 3 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii (SEU) stanoví pro EU cíl podporovat ochranu práv dítěte. Ustanovení čl. 3 odst. 5 SEU stanoví, že Unie ve svých vztazích s okolním světem přispívá k ochraně lidských práv, především práv dítěte.

⁴ [Listina základních práv EU](#), 2012/C 326/02.

⁵ [Unie, která si klade vyšší cíle. Moje agenda pro Evropu předložená kandidátkou na předsedkyni Evropské komise Ursulou von der Leyen. Politické směry pro příští Evropskou komisi \(2019–2024\).](#)

⁶ [Úmluva OSN o právech dítěte](#), Organizace spojených národů, 1989.

Nikdy předtím neměly děti v celé EU tolik práv, příležitostí a takovou míru bezpečí jako v současnosti. Je tomu tak zejména díky politickým opatřením, právním předpisům a finančním prostředkům EU a členských států za poslední desetiletí. V uplynulých desetiletích Komise předložila důležité iniciativy zaměřené na řešení problému obchodování s dětmi, pohlavního zneužívání a vykořisťování dětí, pohřešovaných dětí a na podporu soudnictví vstřícného k dětem. Vypracovali jsme ustanovení vstřícná k dětem a zahrnuli jsme je do azylových a migračních politik a právních předpisů. Zvýšili jsme úsilí o zlepšení bezpečnosti internetu pro děti a pokračujeme v boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení. Přepracované obecné zásady EU v oblasti prosazování a ochrany práv dítěte z roku 2017 byly milníkem pro práva dětí na celém světě, a to spolu s mnoha humanitárními a rozvojovými programy, které podporují právo na zdraví a vzdělání. Dopad těchto iniciativ velkou měrou zlepšil život dětí v EU a konkrétní naplňování jejich práv.

Tento pokrok byl těžce vydobyt, ale neměl by být považován za samozřejmost. Nyní je čas vycházet z tohoto úsilí, řešit přetrvávající a nové výzvy a stanovit komplexní strategii pro ochranu a podporu práv dětí v dnešním neustále se měnícím světě.

Příliš mnoho dětí stále čelí závažnému a pravidelnému porušování svých práv. Děti se i nadále stávají oběťmi různých forem násilí a trpí socioekonomickým vyloučením a diskriminací, zejména na základě pohlaví, sexuální orientace, rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení – ať už se tyto charakteristiky týkají dětí samotných, nebo jejich rodičů. Obavy dětí nebývají dostatečně vyslechnuty a jejich názory často nejsou dostatečně zohledňovány v záležitostech, které jsou pro ně důležité.

Pandemie COVID-19 prohloubila stávající výzvy a nerovnosti a vytvořila nové. Děti byly ve vyšší míře vystaveny domácímu násilí a zneužívání a vykořisťování na internetu a kyberšikaně⁷ a na internetu bylo sdíleno více materiálů zobrazujících pohlavní zneužívání dětí⁸. U řízení, která se týkala například azylu nebo sloučení rodiny, docházelo ke zpožděním. Přejít k distančnímu vzdělávání neúměrně postihl velmi malé děti, děti se zvláštními potřebami, děti žijící v chudobě, v marginalizovaných komunitách, jako jsou romské děti, a ve vzdálených a venkovských oblastech, které nemají přístup k internetovému připojení a IT vybavení. Mnoho dětí přišlo o své nejvýživnější jídlo dne, jakož i o přístup ke službám, které školy poskytují. Pandemie také silně ovlivnila duševní zdraví dětí, byl zaznamenán nárůst případů úzkosti, stresu a osamělosti. Řada dětí se nemohla účastnit sportovních, volnočasových, uměleckých a kulturních činností, které jsou nezbytné pro jejich rozvoj a blahobyt.

EU potřebuje nový komplexní přístup, který by odrážel nové skutečnosti a přetrvávající výzvy. Přijetím této první komplexní strategie pro práva dítěte se Komise zavazuje, že prostřednictvím svých vnitřních a vnějších činností a v souladu se zásadou subsidiarity postaví děti a jejich nejlepší zájem do centra pozornosti politik EU. Cílem této strategie je sloučit všechny nové a stávající legislativní, politické a finanční nástroje EU do jednoho komplexního rámce.

Strategie navrhuje řadu cílených opatření v **šesti tematických oblastech**, z nichž každá vymezuje priority pro činnost EU v nadcházejících letech. To bude podpořeno posílením

⁷ [How children \(10–18\) experienced online risks during the COVID-19 lockdown in spring 2020](#) (Jak děti (10–18 let) prožívaly rizika na internetu během omezení volného pohybu osob z důvodu COVID-19 na jaře 2020), JRC, Evropská komise, 2020.

⁸ [Exploiting Isolation: Offenders and victims of online child sexual abuse during the COVID-19 pandemic](#) (Zneužívání izolace: Pachatelé a oběti pohlavního zneužívání dětí na internetu během pandemie COVID-19), Europol, 2020.

začleňování práv dětí do všech příslušných politik EU. Zvláštní potřeby některých skupin dětí, včetně těch, které se nacházejí v situaci, kdy jsou z více důvodů zranitelné a čelí prolínajícím se formám diskriminace, jsou náležitě zohledněny.

Tato strategie vychází z předchozích sdělení Komise o právech dítěte⁹ a ze stávajícího právního a politického rámce¹⁰. Rovněž přispívá k dosažení cílů evropského pilíře sociálních práv¹¹. Strategie je založena na Úmluvě o právech dítěte a jejích třech opčních protokolech a na Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením¹² a přispěje k dosažení cílů udržitelného rozvoje Organizace spojených národů¹³. Odkazuje rovněž na normy Rady Evropy týkající se práv dítěte, jakož i na její strategii pro práva dítěte (2016–2021)¹⁴.

Strategie vychází z podstatných příspěvků Evropského parlamentu¹⁵, členských států, organizací zabývajících se právy dítěte, dalších zúčastněných stran a jednotlivců, které byly shromážděny během přípravné fáze, mimo jiné prostřednictvím otevřené veřejné konzultace¹⁶ a Evropského fóra pro práva dítěte konaného v roce 2020¹⁷.

Tato strategie byla vypracována **pro děti a společně s dětmi**. Při přípravě této strategie byly zohledněny **názory a návrhy více než 10 000 dětí**¹⁸. Děti se rovněž podílely na přípravě její verze vhodné pro děti¹⁹. To představuje novou kapitolu a důležitý krok pro EU ke skutečné účasti dětí na jejích rozhodovacích procesech.

1. Účast na politickém a demokratickém životě: EU, která dává dětem možnost stát se aktivními občany a členy demokratických společností

„Kdo, když ne my?“ (chlapec, 16 let, 13. Evropské fórum pro práva dítěte, 2020)

Pohled na mladé lidi lemující ulice po celém světě, kteří vyzývají k opatřením v oblasti klimatu nebo obhajují lidská práva pro děti²⁰, nám ukazuje, že děti jsou aktivními občany a **hybateli změn**. I když ve většině členských států EU nemají děti právo volit do 18 let, mají právo být aktivními členy demokratických společností a mohou pomoci stanovovat, provádět a vyhodnocovat politické priority.

⁹ [Směrem ke strategii EU o právech dítěte](#), KOM(2006) 367 a [Agenda EU v oblasti práv dítěte](#), KOM(2011) 60.

¹⁰ Viz příloha 2 – *Acquis* EU a politické dokumenty týkající se práv dítěte.

¹¹ [Evropský pilíř sociálních práv – 20 zásad](#).

¹² [Úmluva o právech osob se zdravotním postižením](#), Organizace spojených národů, 2006.

¹³ [Cíle udržitelného rozvoje OSN: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030](#). Viz příloha 1: Srovnávací tabulka s podrobnostmi o příslušných právech zakotvených v Listině základních práv EU, Úmluvě OSN o právech dítěte a cílech udržitelného rozvoje OSN, které jsou chráněny a podporovány různými oblastmi této strategie.

¹⁴ [Strategie Rady Evropy pro práva dítěte](#) (2016–2021). Rada Evropy rovněž připravuje budoucí strategický rámec na období 2022–2027.

¹⁵ [Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. listopadu 2019 o právech dětí u příležitosti 30. výročí Úmluvy OSN o právech dítěte](#) (2019/2876(RSP)); [usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. března 2021 o právech dítěte s ohledem na strategii EU pro práva dítěte](#) (2021/2523(RSP)).

¹⁶ [Souhrnná zpráva z otevřené veřejné konzultace o strategii EU pro práva dítěte](#), 2021.

¹⁷ [13. Evropské fórum o právech dítěte](#), 2020.

¹⁸ UNICEF, Eurochild, Zachraňte děti, ChildFund Alliance, World Vision: *„Our Europe, Our Rights, Our Future“* (Naše Evropa, naše práva, naše budoucnost) – konzultace SOS dětských vesniček s dětmi [v rezidenční péči](#) a [dětmi, kterým jsou poskytovány služby v oblasti posílení rodiny](#), a [souhrnná zpráva](#), Defence for Children International, Terre des Hommes a jejich partneři.

¹⁹ [Strategie EU pro práva dítěte: verze vhodná pro děti](#).

²⁰ [Zpráva ze Dne všeobecné diskuse 2018 o ochraně a posílení postavení dětí jako obhájců lidských práv](#), Výbor OSN pro práva dítěte, 2018; [Implementation Guide on the Rights of Child Human Rights Defenders](#) (Prováděcí pokyny k právům obhájců lidských práv dítěte), Child Rights Connect, 2020.

Existují dobré příklady toho, jak různé úrovně vládních orgánů a veřejné správy podporují smysluplnou účast dětí, což vede ke skutečnému vlivu na rozhodnutí ve veřejné sféře²¹. Na úrovni EU sem spadají dialogy EU s mládeží²² a Evropa pro školy²³.

Příliš mnoho dětí má nicméně pocit, že při rozhodování nejsou dostatečně zohledňovány²⁴. Důvodem jsou mimo jiné stereotypy a představa, že účast dětí je obtížná, nákladná, náročná na zdroje a odborné znalosti. Genderové stereotypy zejména omezují ambice chlapců a dívek a vytvářejí bariéry pro jejich účast a životní rozhodnutí. Ačkoli se zdá, že většina dětí si je vědoma svých práv, pouze každé čtvrté dítě se domnívá, že jeho práva respektuje celá společnost²⁵. To nepříznivě ovlivňuje účast dětí ve školách, na sportovních, kulturních a jiných volnočasových aktivitách, v justičních a migračních systémech nebo ve zdravotnictví, jakož i v rodinách.

Z tohoto důvodu musí EU podporovat a zlepšovat **inkluzivní a systémovou účast dětí na místní, celostátní a unijní úrovni**. To bude probíhat prostřednictvím nové **platformy EU pro účast dětí**, která má být zřízena ve spolupráci s Evropským parlamentem a organizacemi zabývajícími se právy dítěte s cílem zajistit lepší zapojení dětí do rozhodovacího procesu. Konference o budoucnosti Evropy rovněž představuje vynikající příležitost k tomu, aby byla účast dětí realizována.

Komise rovněž pomůže dětem, odborníkům pracujícím s dětmi a pro děti, sdělovacím prostředkům, veřejnosti, politikům a tvůrcům politiky zvýšit povědomí o právech dětí a zajistit právo dítěte být vyslechnuto. Bude také podporovat smysluplnou a inkluzivní účast dětí na procesu tvorby politik evropských orgánů a agentur EU, zejména prostřednictvím případných konzultací zaměřených na děti.

Klíčová opatření ze strany Evropské komise:

- zřídit společně s Evropským parlamentem a organizacemi zabývajícími se právy dítěte platformu EU pro účast dětí s cílem propojit stávající mechanismy účasti dětí na místní, celostátní a unijní úrovni a zapojit děti do rozhodovacích procesů na úrovni EU,
- vytvořit prostor pro děti, aby se mohly stát aktivními účastníky evropského klimatického paktu prostřednictvím závazků nebo tím, že se stanou ambasadory paktu. Zapojením škol do vzdělávání o udržitelném klimatu, energii a životním prostředí pomůže Koalice pro vzdělávání v oblasti klimatu dětem, aby se staly hybateli změn při provádění klimatického paktu a Zelené dohody pro Evropu²⁶,
- vytvářet a podporovat přístupné a digitálně inkluzivní a k dětem vstřícné verze a formáty Listiny základních práv a dalších klíčových nástrojů EU,
- vypracovávat a podporovat pokyny pro používání jazyka vhodného pro děti v dokumentech a na akcích a setkáních zúčastněných stran s dětskými účastníky,
- zahrnout děti do Fóra o základních právech Agentury EU pro základní práva (FRA) a konference o budoucnosti Evropy,
- vést konzultace zaměřené na děti pro účely příslušných budoucích iniciativ,

²¹ [Study on child participation in EU political and democratic life](#) (Studie o účasti dětí na politickém a demokratickém životě EU), Evropská komise, 2021 a její [přístupná verze](#).

²² [Dialog EU s mládeží](#) (16–30 let).

²³ [Evropa pro školy](#).

²⁴ [Průzkum Europe Kids Want, Sharing the view of children and young people across Europe](#) (Jakou Evropu děti chtějí – Sdílení názorů dětí a mladých lidí po celé Evropě), UNICEF a Eurochild, 2019.

²⁵ [Our Europe, Our Rights, Our Future](#), op. cit.

²⁶ [Zelená dohoda pro Evropu](#).

- posílit odborné znalosti a praxi týkající se účasti dětí mezi zaměstnanci Komise a zaměstnanci agentur EU, včetně politik v oblasti ochrany a zabezpečení dítěte.

Evropská komise vyzývá členské státy, aby:

- vytvořily, zlepšily a poskytovaly odpovídající zdroje pro nové a stávající mechanismy účasti dětí na místní, regionální a celostátní úrovni, mimo jiné prostřednictvím nástroje Rady Evropy pro vlastní hodnocení účasti dětí²⁷,
- zvýšily povědomí a znalosti o právech dítěte, a to i u odborníků pracujících s dětmi a pro děti, prostřednictvím informačních kampaní a odborné přípravy,
- posílily vzdělávání v oblasti občanství, rovnosti a účasti na demokratických procesech ve školních osnovách na místní, regionální, celostátní a unijní úrovni,
- podporovaly školy v jejich úsilí o zapojení žáků do každodenního života a rozhodování školy.

2. Sociálně-ekonomické začleňování, zdraví a vzdělávání: EU, která bojuje proti dětské chudobě, podporuje inkluzivní společnosti a zdravotnické a vzdělávací systémy vstřícnější k dětem

„Myslím, že mi je trochu úzko. Rád bych si promluvil s psychologem, aby mi poradil, jak se s tím mám nejlépe vypořádat.“ (dítě, Řecko)

„Škola vám umožňuje otevřít se světu a mluvit s lidmi. Škola je život.“ (dítě žádající o azyl, Francie)

Každé dítě má od nejranější fáze života právo na přiměřenou životní úroveň a rovné příležitosti. Posílení socioekonomického začlenění dětí je nezbytné k řešení předávání chudoby a znevýhodnění napříč generacemi. V tomto ohledu je zásadní sociální ochrana a podpora rodin.

Každé dítě má právo na nejvyšší dosažitelnou úroveň zdravotní péče a kvalitní vzdělávání bez ohledu na svůj původ a na to, kde žije. U dětí ohrožených chudobou a sociálním vyloučením je však pravděpodobnější, že budou mít potíže s přístupem k základním službám, zejména ve venkovských, odlehlých a znevýhodněných oblastech.

Evropský pilíř sociálních práv²⁸ a doporučení Komise z roku 2013 „Investice do dětí: východisko z bludného kruhu znevýhodnění“²⁹ zůstávají důležitým nástrojem ke snížení dětské chudoby a zlepšení životních podmínek dětí. Nástroje financování EU jsou také klíčem pro podporu těchto politických cílů. V letech 2021 až 2027 budou muset členské státy, v nichž je míra ohrožení dětí chudobou nebo sociálním vyloučením vyšší než průměr EU (v letech 2017–2019), vyčlenit 5 % prostředků z Evropského sociálního fondu plus (ESF+) na boj proti dětské chudobě, přičemž všechny ostatní státy by měly rovněž přidělit odpovídající částky. Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) přispěje k investicím do infrastruktury, vybavení a přístupu ke kvalitním základním službám, přičemž zvýšenou pozornost věnuje nejchudším regionům Unie, kde veřejné služby bývají méně rozvinuty. Nástroj pro oživení a odolnost pomůže dosáhnout rychlé a inkluzivní obnovy po pandemii COVID-19, mimo jiné podporou politik pro děti a mládež a zvyšováním hospodářské, sociální a územní soudržnosti.

²⁷ [Nástroj pro hodnocení účasti dětí](#), Rada Evropy.

²⁸ [Evropský pilíř sociálních práv – 20 zásad](#).

²⁹ [Doporučení Komise – Investice do dětí: východisko z bludného kruhu znevýhodnění](#), 2013/112/EU.

2.1 Boj proti dětské chudobě a podpora rovných příležitostí

Navzdory poklesu v posledních letech bylo v roce 2019 v EU 22,2 % dětí ohroženo chudobou nebo sociálním vyloučením. V závislosti na členském státě je riziko chudoby u dětí vychovávaných jedním rodičem, v rodinách se třemi nebo více dětmi, žijících ve venkovských a nejvzdálenějších oblastech EU nebo s přistěhovaleckým či romským původem až třikrát vyšší než riziko chudoby u ostatních dětí³⁰. Přibližně polovina dětí, jejichž rodiče mají nízkou úroveň vzdělání, byla ohrožena chudobou nebo sociálním vyloučením ve srovnání s méně než 10 % dětí, jejichž rodiče mají vysokou úroveň vzdělání. Dětem z nízkopříjmových rodin hrozí vyšší riziko závažné deprivace v oblasti bydlení či přelidněnost a tyto děti jsou více vystaveny bezdomovectví.

To se promítá do hluboké nerovnosti příležitostí, která je nadále problémem, dokonce i pro děti v zemích s nízkou úrovní chudoby a sociálního vyloučení³¹. Děti ze znevýhodněného prostředí mají menší šanci uspět ve škole, těšit se dobrému zdraví a v pozdějším věku plně rozvinout svůj potenciál než jejich vrstevníci vyrůstající v lepších podmínkách.

Všechny děti, včetně těch se zdravotním postižením a těch ze znevýhodněných skupin, mají rovné právo žít se svou rodinou a v komunitě. Integrované systémy ochrany dítěte, včetně účinné prevence, včasného zásahu a rodinné podpory, by měly dětem bez rodičovské péče nebo ohroženým ztrátou rodičovské péče poskytovat podmínky nezbytné k zabránění rozdělení rodiny. Chudoba by nikdy neměla být jediným důvodem pro umístění dětí do péče. Je třeba zajistit přechod ke kvalitní komunitní a rodinné péči a podporu zletilých dětí při odchodu z této péče.

Akčním plánem pro provádění evropského pilíře sociálních práv³² Komise stanovila ambiciózní cíl snížit do roku 2030 počet osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením v EU alespoň o patnáct milionů – včetně nejméně pěti milionů dětí. Jedním z jeho hlavních cílů je Komisí předložený návrh doporučení Rady, kterým se zavádí **evropská záruka pro děti**³³, jež doplňuje tuto strategii a vyzývá ke zvláštním opatřením pro děti ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením. Návrh doporučuje členským státům, aby dětem v nouzi zaručily přístup ke kvalitním základním službám: předškolnímu vzdělávání a péči, vzdělávání (včetně školních aktivit), zdravotní péči, stravě a bydlení.

Komise sleduje v rámci **evropského semestru**, jak členské státy řeší dětskou chudobu či sociální vyloučení, a případně navrhuje příslušná doporučení pro jednotlivé země. Posílené záruky pro mladé lidi³⁴ stanoví, že všichni mladí lidé od patnácti let věku obdrží ve lhůtě čtyř měsíců od okamžiku, kdy se stali nezaměstnanými nebo ukončili formální vzdělávání, nabídku zaměstnání, vzdělávání, stáže nebo učňovské přípravy.

Klíčová opatření ze strany Evropské komise:

- vytvořit **evropskou záruku pro děti**,
- zajistit doplňkovost s **evropskou strategií práv osob se zdravotním postižením**³⁵ s cílem reagovat na potřeby dětí se zdravotním postižením a zajistit lepší přístup k základním službám a nezávislému životu.

³⁰ [Návrh Komise na společnou zprávu o zaměstnanosti](#), 2021.

³¹ [Combating child poverty: an issue of fundamental rights \(Boj proti dětské chudobě: záležitost základních práv\)](#), FRA, 2018.

³² [Akční plán pro evropský pilíř sociálních práv](#), COM(2021) 102 final.

³³ Návrh doporučení Rady, kterým se zavádí evropská záruka pro děti, COM(2021) 137.

³⁴ [Doporučení Rady o mostu k pracovním místům – posílení záruk pro mladé lidi](#), 2020/C 372/01

³⁵ Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030, COM(2021) 101 final.

Evropská komise vyzývá členské státy, aby:

- v Radě urychleně přijaly Komisi předložený návrh doporučení Rady, kterým se zavádí evropská záruka pro děti, a provedly jeho ustanovení,
- provedly posílené záruky pro mladé lidi a podpořily zapojení mladých lidí do služeb záruk pro mladé lidi.

2.2 Zajištění práva na zdravotní péči pro všechny děti

Očkování je hlavním nástrojem prevence závažných, nakažlivých a někdy i smrtelných onemocnění a je základním prvkem péče o děti. Díky rozsáhlému očkování byly vymýceny pravé neštovice a Evropa se zbavila dětské obrny. Ohniska nákaz, kterým lze předejít očkováním, se však stále vyskytují kvůli nedostatečné míře proočkovanosti. Pandemie COVID-19 rovněž ohrozila kontinuitu programů očkování dětí v Evropě. Evropská komise a členské státy EU sdílejí cíle boje proti dezinformacím, zlepšení důvěry v očkování a zajištění rovného přístupu k očkování pro všechny.

V roce 2020 byla v EU diagnostikována rakovina u více než 15 500 dětí a dospívajících, přičemž více než 2 000 mladých pacientů kvůli ní přišlo o život. Rakovina představuje u osob starších jednoho roku primární příčinu úmrtí na onemocnění. Až 30 % dětí postižených rakovinou trpí závažnými dlouhodobými následky a počet osob, které přežily dětské nádorové onemocnění, nadále roste.

Přijetí zdravého a aktivního životního stylu v mladém věku pomůže snížit rizika vzniku rakoviny v pozdějším životě. **Evropský plán boje proti rakovině**³⁶ zavádí včasné preventivní opatření a zahajuje nové iniciativy týkající se rakoviny u dětí s cílem pomoci mladým pacientům uzdravit se a zajistit optimální kvalitu života. Děti trpící rakovinou mají často k dispozici omezené množství ověřených způsobů léčby. Revidované nařízení o léčivých přípravcích pro děti, stěžejní iniciativa farmaceutické strategie pro EU³⁷, má za cíl podporovat cílené léčivé přípravky podávané dětem, včetně dětské onkologie.

Dětství je klíčovou fází života, která určuje budoucí fyzické a duševní zdraví. Problémy v oblasti duševního zdraví jsou však u dětí rozšířené a mohou někdy souviset s izolací, vzdělávacím prostředím, sociálním začleněním a chudobou a s dlouhodobým používáním digitálních nástrojů. Až 20 % dětí na celém světě má problémy s duševním zdravím, které, pokud se neléčí, ovlivňují jejich vývoj, dosažené vzdělání a jejich potenciál žít naplňující život. Škola patří mezi základní faktory určující duševní zdraví dětí³⁸. Evropský prostor vzdělávání³⁹ se bude rovněž zabývat duševním zdravím a duševní pohodou ve vzdělávání. Kulturní účast, trávení času v přírodě a fyzická aktivita mohou mít pozitivní dopad na duševní zdraví dětí⁴⁰ tím, že budují sebevědomí, sebepřijetí, sebedůvěru a sebeúctu.

Migrující děti často trpí problémy v oblasti duševního zdraví v důsledku situací, které zažily v zemi původu či na migrační trase, v důsledku nejistoty nebo ponižujícího zacházení v zemi příjezdu. Probíhající práce Síť odborníků na zranitelnost (VEN) Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO) se mimo jiné zaměřuje na duševní zdraví žadatelů o azyl. Některé další skupiny dětí, jako jsou děti se zdravotním postižením a LGBTIQ děti, mohou

³⁶ [Sdělení Evropský plán boje proti rakovině](#), COM(2021) 44 final.

³⁷ [Sdělení Farmaceutická strategie pro Evropu](#), COM(2020) 761 final.

³⁸ [Evropský akční rámec pro duševní zdraví a pohodu](#), společná akce pro duševní zdraví a pohodu na období 2013–2016.

³⁹ [Usnesení Rady o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení \(2021–2030\)](#), 2021/C 66/01.

⁴⁰ [What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being?](#) (Jaké existují důkazy o úloze umění při zlepšování zdraví a duševní pohody?), WHO, 2019.

mít zvláštní potřeby s ohledem na duševní a fyzické zdraví, které je potřeba řešit vhodným způsobem.

Zdravá strava spolu s pravidelnou fyzickou aktivitou **je nezbytná pro plný fyzický a duševní vývoj dětí**. I v současnosti jsou v EU děti, které trpí hladem, zejména děti Romů a Travellerů⁴¹, což je činí náchylnějšími k onemocněním a brání řádnému vývoji jejich mozku. Podobným problémům čelí i děti bez domova a migrující děti pobývající v přeplněných nebo nevyhovujících azylových zařízeních.

Na druhou stranu v posledních 30 až 40 letech vedla zvýšená nabídka a cenová dostupnost ultrazpracovaných nezdravých potravin k vyšší míře nadváhy a obezity. Každé třetí dítě v EU ve věku šesti až devíti let má nadváhu nebo je obézní. To může zvýšit riziko cukrovky, rakoviny, kardiovaskulárních onemocnění nebo předčasného úmrtí. Opatření Komise zahrnují projekt Ovoce, zelenina a mléko do škol⁴² a Akční plán EU proti dětské obezitě na období 2014–2020⁴³, jež budou vyhodnoceny s ohledem na navazující opatření.

Strategie Komise „Od zemědělce ke spotřebiteli“⁴⁴ vyzývá potravinářský průmysl a maloobchodní odvětví, aby zvýšily dostupnost a cenovou dosažitelnost zdravých a udržitelných potravin. V této souvislosti Komise navrhne harmonizované povinné výživové označování na přední straně obalu, aby usnadnila informovaná rozhodnutí a výběr zdravých potravin, a stanoví výživové profily, aby omezila propagaci (v podobě výživových nebo zdravotních tvrzení) potravin s vysokým obsahem tuků, cukrů a soli. Kampaň „Zdravý životní styl pro všechny“ podpoří zdravé životní styly pro všechny, napříč generacemi a sociálními skupinami, zejména pro děti.

Klíčová opatření ze strany Evropské komise:

- zvýšit úsilí o provádění doporučení Rady s cílem posílit spolupráci EU v oblasti nemocí, jimž lze předcházet očkováním⁴⁵,
- poskytovat informace a výměnu osvědčených postupů s cílem řešit duševní zdraví dětí, a to prostřednictvím portálu dobré praxe⁴⁶ a platformy pro politiku v oblasti zdraví,
- přezkoumat právní rámec programu EU pro školy, aby se zaměřil na zdravé a udržitelné potraviny,
- vypracovat osvědčené postupy a dobrovolný kodex chování s cílem omezit online marketing výrobků s vysokým obsahem cukru, tuku a soli zaměřený na děti, a to v rámci společné akce pro realizaci validovaných osvědčených postupů v oblasti výživy.

Evropská komise vyzývá členské státy, aby:

- označily děti jako prioritní cílovou skupinu ve svých vnitrostátních strategiích v oblasti duševního zdraví,
- vytvářely sítě s rodinami, školami, mládeží a dalšími zúčastněnými stranami a orgány zabývajícími se duševním zdravím dětí.

2.3 Budování inkluzivního a kvalitního vzdělávání

⁴¹ [Roma and Travellers in six countries](#) (Romové a Travelleri v šesti zemích), FRA, 2020.

⁴² [Projekt Ovoce, zelenina a mléko do škol](#), Evropská komise.

⁴³ [Akční plán EU proti dětské obezitě \(2014–2020\)](#), Evropská komise.

⁴⁴ [Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“](#), COM(2020) 381 final.

⁴⁵ [Doporučení Rady o posílení spolupráce v boji proti nemocem, jimž lze předcházet očkováním](#), 2018/C 466/01.

⁴⁶ [Portál dobré praxe, veřejné zdraví](#), Evropská komise.

Všechny děti mají právo rozvíjet své klíčové schopnosti a talent, počínaje raným dětstvím a pak po celou dobu svého školního vzdělávání a odborné přípravy, a to i v rámci neformálního učení. **Přístup k inkluzivnímu, nesegregovanému a kvalitnímu vzdělávání by měl být zaručen,** mimo jiné i **prostřednictvím nediskriminačního zacházení** bez ohledu na rasový a etnický původ, náboženské vyznání nebo přesvědčení, zdravotní postižení, státní příslušnost, pobytový status, pohlaví a sexuální orientaci.

Předškolní vzdělávání a péče jsou obzvláště přínosné pro kognitivní, jazykový a sociální vývoj dětí. Jak referenční hodnota rámce ET 2020⁴⁷, tak barcelonské cíle⁴⁸ týkající se účasti dětí na předškolním vzdělávání a péči byly na úrovni EU splněny, i když se značnými rozdíly v jednotlivých členských státech.

Míra zápisu u dětí se zdravotním postižením a dětí ze znevýhodněných skupin, dětí z přistěhovaleckého prostředí a romských dětí do předškolního vzdělávání a péče je mnohem nižší, přestože patří k dětem, kterým by účast nejvíce prospěla. Země zavedly cílená opatření k usnadnění přístupu k předškolnímu vzdělávání a péči pro děti žijící v chudobě, ale jen málo zemí se zaměřilo na podpůrná opatření pro děti z přistěhovaleckého prostředí nebo děti z regionálních či etnických menšin⁴⁹. To je obzvláště problematické pro děti z přistěhovaleckého prostředí, pro něž je přístup k předškolnímu vzdělávání a péči obzvláště přínosný z hlediska jazykového rozvoje. Komise navrhne revizi barcelonských cílů, aby podpořila vzestupnou konvergenci mezi členskými státy v oblasti účasti na předškolním vzdělávání a péči⁵⁰.

Navrhování inkluzivního školního vzdělávání znamená budování smysluplných zkušeností získaných během vzdělávání v různých prostředích. Za tímto účelem Komise předloží návrhy na podporu online a distanční výuky v primárním a sekundárním vzdělávání, které podpoří rozvoj flexibilnějšího a inkluzivnějšího vzdělávání prostřednictvím kombinace různých výukových prostředí (ve škole a na dálku) a nástrojů (digitálních, včetně online nástrojů, a jiných než digitálních), přičemž zohlední specifické problémy, jimž znevýhodněné skupiny a komunity čelí.

Navzdory nedávnému pokroku představují osoby předčasně odcházející ze vzdělávání a odborné přípravy stále přibližně 10 % mladých lidí v EU (a více než 60 % romské mládeže) a pouze 83 % má ukončené vyšší sekundární vzdělání (pouze 28 % Romů). 44 % romských dětí, které navštěvují základní školu, navštěvuje segregované základní školy, což oslabuje jejich šance na úspěch v následných fázích vzdělávání⁵¹. Děti se zdravotním postižením odcházejí ze vzdělávání předčasně a méně účastníků vzdělávání se zdravotním postižením dosáhne vysokoškolského vzdělání (rozdíl ve výši 14,4 procentního bodu). Přetrvávají genderové rozdíly, neboť ze školy odchází předčasně více chlapců než dívek. Kromě toho výsledky Programu pro mezinárodní hodnocení žáků (PISA) Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)⁵² z roku 2018 ukazují, že každý pátý mladý Evropan stále postrádá odpovídající dovednosti v oblasti čtení, matematiky nebo přírodních věd. Aby Komise pomohla tento trend řešit a podporovala všechny studenty v tom, aby dokončili vyšší sekundární vzdělávání, předloží doporučení otevřít cesty ke školnímu úspěchu se zaměřením na znevýhodněné žáky.

⁴⁷ [Evropská politická spolupráce \(rámec ET 2020\)](#), vzdělávání a odborná příprava, Evropská komise.

⁴⁸ [Barcelonské cíle týkající se rozvoje zařízení péče o děti pro malé děti s cílem posílit zapojení žen na trhu práce, rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem rodičů a udržitelný růst podporující začlenění v Evropě \(„barcelonské cíle“\)](#), Evropská komise, 2018.

⁴⁹ [Key data on early childhood education and care in Europe \(Klíčové údaje o předškolním vzdělávání a péči v Evropě\) – vydání z roku 2019](#), Eurydice, 2019.

⁵⁰ [Sdělení o strategii pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025](#), COM(2020) 152 final.

⁵¹ [Analytický dokument doprovázející strategický rámec EU pro Romy, příloha 2 – Výchozí hodnoty pro hlavní ukazatele EU](#), SWD(2020) 530 final, Evropská komise.

⁵² Výsledky PISA 2018 [What School Life Means for Students' Lives](#) (Co školní život znamená pro životy studentů), OECD. Průměr v zemích OECD.

Odborné vzdělávání a příprava (OVP) mohou pomoci studenty vybavit vyváženou kombinací odborných dovedností a klíčových schopností, aby mohli uspět na vyvíjejícím se trhu práce a ve společnosti, jakož i podpořit začlenění a rovné příležitosti.

Klíčová opatření ze strany Evropské komise

- navrhnout v roce 2022 revizi barcelonských cílů za účelem podpory vzestupné konvergence mezi členskými státy v oblasti účasti na předškolním vzdělávání a péči,
- navrhnout doporučení Rady o online a distančním vzdělávání v primárním a sekundárním vzdělávání,
- navrhnout novou iniciativu „Cesty ke školnímu úspěchu“, která také přispěje k oddělení dosaženého vzdělání a výsledků od sociálního, hospodářského a kulturního postavení,
- zřídit odbornou skupinu, aby vytvořila podpůrná vzdělávací prostředí pro skupiny, u kterých je riziko podvýkonnosti, a podpořila dobré podmínky ve školách,
- podporovat členské státy při provádění doporučení Rady z roku 2020 o odborném vzdělávání a přípravě pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost,
- podporovat soubor nástrojů pro začleňování v oblasti předškolního vzdělávání a péče⁵³.

Evropská komise vyzývá členské státy, aby:

- usilovaly o dosažení cílů navržených v rámci Evropského prostoru vzdělávání,
- nadále v úzké spolupráci s Evropskou komisí plně prováděly všechna příslušná opatření doporučená v akčním plánu pro integraci a začleňování na období 2021–2024⁵⁴ v oblasti vzdělávání a odborné přípravy.

3. Boj proti násilí páchanému na dětech a zajištění ochrany dětí: EU, která pomáhá dětem vyrůstat v bezpečí před násilím

„To, že žijeme v instituci, o nás vůbec nic neříká – kromě toho, že jsme už v životě něco zažili.“ (dítě, Slovinsko)

„Přál bych si, aby v mojí rodině bylo méně hádek a napětí.“ (dítě, Řecko)

Násilí páchané na dětech je rozšířené ve všech svých možných formách. Děti mohou být oběťmi, svědky, jakož i pachateli násilí, ať už doma, ve škole, při volnočasových a rekreačních činnostech, v soudním systému, v offline či online prostředí.

Odhaduje se, že polovina všech dětí na světě každoročně zažije nějakou formou násilí. Téměř tři čtvrtiny dětí na celém světě ve věku od dvou do čtyř let zažívá pravidelné fyzické tresty a/nebo psychické násilí ze strany rodičů a pečujících osob⁵⁵. V Evropě se každé páté dítě stane obětí nějaké formy sexuálního násilí⁵⁶, přičemž děti představují téměř čtvrtinu obětí obchodování s lidmi v EU – většina z nich jsou dívky obchodované za účelem sexuálního

⁵³ [Toolkit for inclusion in early childhood education and care](#) (Soubor nástrojů pro začleňování v oblasti předškolního vzdělávání a péče), Evropská komise, 2020.

⁵⁴ [Akční plán pro integraci a začleňování na období 2021–2027](#), COM(2020) 758 final.

⁵⁵ [Global status report on preventing violence against children](#) (Zpráva o globálním stavu prevence násilí páchaného na dětech), UNICEF/WHO, 2020.

⁵⁶ [Kampaň One in Five](#) (Jedno z pěti), Rada Evropy.

vykořisťování⁵⁷. Více než 200 milionů žen a dívek na celém světě prožilo mrzačení ženských pohlavních orgánů⁵⁸, včetně více než 600 000 v EU⁵⁹. Celkem 62 % intersexuálních osob⁶⁰, které podstoupily operaci, tvrdilo, že ani ony, ani jejich rodiče neposkytli před lékařským ošetřením nebo zákrokem plně informovaný souhlas s úpravou jejich pohlavních znaků⁶¹.

Pandemie COVID-19 vedla k nárůstu některých forem násilí, jako je domácí násilí, přičemž mechanismy podávání stížností a hlášení se musí přizpůsobit novým okolnostem. Je třeba zlepšit kapacitu linek důvěry určených pro děti (116 111) a horkých linek pro případy pohřešovaných dětí (116 000) a přístup k nim.

Vystavení násilí vážně ovlivňuje fyzický, psychický a citový vývoj dítěte. Může to ovlivnit jeho schopnost chodit do školy, navazovat společenské kontakty a prospívat. Může to vést k problémům v oblasti duševního zdraví, ke chronickým onemocněním, tendencím k sebepoškození, a dokonce k sebevraždám. Zvláště mohou být postiženy děti ve zranitelných situacích.

Násilí ve školách a mezi vrstevníky je běžné. Podle výsledků programu PISA z roku 2018 nahlásilo 23 % studentů, že nejméně několikrát měsíčně zažívají šikanu ve škole (fyzickou, verbální nebo sociální šikanu). V nedávném průzkumu týkajícím se LGBTI osob, který provedla Agentura Evropské unie pro základní práva, uvedlo 51 % respondentů ve věku od patnácti do sedmnácti let, že ve škole zažili obtěžování.

V roce 2019 tvořily děti 12 % (neboli 33 milionů) mezinárodních migrantů na celém světě. Migrující děti, včetně dětských uprchlíků, jsou před příjezdem na území EU a/nebo po něm velmi často vystaveny riziku zneužívání a trpí extrémními formami násilí – válkou, násilnými konflikty, vykořisťováním, obchodováním s lidmi, fyzickým, psychologickým a sexuálním zneužíváním⁶². Děti se mohou ztratit nebo může dojít k jejich odloučení od rodiny. Rizika se zvyšují, pokud děti cestují bez doprovodu nebo jsou nucené využívat přeplněná zařízení s cizími dospělými osobami. Zvláštní zranitelnost dětí v souvislosti s migrací nebo z důvodu jejich přistěhovaleckého původu vyžaduje dodatečnou a cílenou ochranu a podporu. To platí i pro osoby mimo EU, ke kterým patří téměř 30 000 dětí, včetně dětí zahraničních bojovníků, které podle odhadů žijí v táboře Al Hol v Sýrii a trpí traumatem z konfliktů a extrémně špatnými životními podmínkami⁶³.

Komise bude řešit problém násilí páchaného na všech dětech, včetně genderově podmíněného násilí, a podporovat členské státy v boji proti tomuto násilí. V rámci toho bude Komise členské státy i nadále podporovat a sledovat provádění opatření stanovených ve sdělení o ochraně migrujících dětí z roku 2017⁶⁴.

Komise bude rovněž spolupracovat se všemi zúčastněnými stranami na zvyšování povědomí o všech formách násilí s cílem zajistit účinnou prevenci, ochranu a podporu dětských obětí a

⁵⁷ [Třetí zpráva o pokroku dosaženém v oblasti boje proti obchodování s lidmi \(2020\) podle článku 20 směrnice 2011/36/EU o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí](#), COM(2020) 661 final, SWD(2020) 226 final.

⁵⁸ [Female Genital mutilation/cutting: a global concern](#) (Mrzačení/obřízka ženských pohlavních orgánů: celosvětový problém), UNICEF, 2016.

⁵⁹ [FGM in Europe](#). End FGM (Mrzačení ženských pohlavních orgánů v Evropě. Zastavme ho).

⁶⁰ Intersexuální osoby: které se narodily s pohlavními znaky, které neodpovídají typické definici muže nebo ženy. [Strategie pro rovnost LGBTIQ osob](#).

⁶¹ [A long way to go for LGBTI equality](#) (Dlouhá cesta k rovnosti osob LGBTI), FRA, 2020.

⁶² [Sdělení o ochraně migrujících dětí](#), COM(2017) 211 final.

⁶³ [Protect the rights of children of foreign fighters stranded in Syria and Iraq](#) (Ochrana práv dětí zahraničních bojovníků uvízlých v Sýrii a Iráku), UNICEF, 2019.

⁶⁴ [Sdělení o ochraně migrujících dětí, op. cit.](#)

svědků násilí, které budou zároveň vstřícné k dětem. Program Občané, rovnost, práva a hodnoty⁶⁵ bude i nadále financovat projekty zaměřené na ochranu dítěte.

Komise bude hledat řešení, která by se zaměřovala na nedostatek srovnatelných údajů o násilí páchaném na dětech na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU rozčleněných podle věku a pohlaví, a případně využije odborné znalosti Agentury Evropské unie pro základní práva.

Tato strategie doplní a eventuálně posílí opatření požadovaná v rámci nové strategie EU pro boj proti obchodování s lidmi, jakož i v rámci strategie EU pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí⁶⁶. V rámci toho Komise rovněž zkoumá možnost zřízení evropského střediska pro předcházení pohlavnímu zneužívání dětí a boj proti němu za účelem spolupráce se společnostmi a donucovacími orgány, identifikace obětí a postavení pachatelů před soud.

Podpora integrovaných systémů ochrany dítěte je neoddělitelně spojena s prevencí a ochranou před násilím. Dítě by mělo být ve středu pozornosti a všechny příslušné orgány a služby by měly spolupracovat na ochraně a podpoře dítěte v jeho nejlepším zájmu. Komise bude dále podporovat zřizování Domů dětí (*Barnahus*⁶⁷) v EU. Zvláštní pozornost by měla být věnována preventivním opatřením, včetně podpory rodiny.

Klíčová opatření ze strany Evropské komise:

- předložit legislativní návrh na boj proti genderově podmíněnému násilí páchanému na ženách a domácímu násilí a zároveň podpořit dokončení přistoupení EU k Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí,
- předložit doporučení k předcházení škodlivých praktik používaných vůči ženám a dívkám, včetně mrzačení ženských pohlavních orgánů,
- předložit iniciativu zaměřenou na podporu rozvoje a posílení integrovaných systémů ochrany dítěte, která motivuje všechny příslušné orgány a služby k lepší spolupráci v rámci systému, který postaví dítě do středu pozornosti,
- podporovat výměnu osvědčených postupů týkajících se ukončení život nezachraňujících chirurgických zákroků nebo lékařských výkonů na intersexuálních dětech a mladistvých prováděných k tomu, aby odpovídali typické definici muže nebo ženy, bez jejich plně informovaného souhlasu či souhlasu jejich rodičů (mrzačení pohlavních orgánů intersexuálních osob).

Evropská komise vyzývá členské státy, aby:

- zvyšovaly povědomí a investovaly do budování kapacit a opatření v oblasti i) účinnější prevence násilí, ii) ochrany obětí a svědků, a to také prostřednictvím nezbytných záruk pro podezřelé nebo obviněné děti,
- poskytovaly přiměřenou podporu obzvláště zranitelným dětem, které jsou vystaveny násilí, mimo jiné násilí, ke kterému dochází ve školách,
- přijaly právní předpisy zakazující tělesné tresty ve všech prostředích, nejsou-li dosud zavedeny, a usilovaly o jejich zrušení,
- zlepšily fungování systémů ochrany dítěte na vnitrostátní úrovni, zejména:

⁶⁵ Program Občané, rovnost, práva a hodnoty (2021–2027), Evropská unie.

⁶⁶ [Strategie EU pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí](#), COM(2020) 607.

⁶⁷ [Barnahus](#).

- ✓ zřídily (nejsou-li dosud k dispozici) linku důvěry určenou pro děti (116 111) a horkou linku pro případy pohřešovaných dětí (116 000) a zlepšily je⁶⁸, mimo jiné prostřednictvím financování a budování kapacit,
- ✓ podporovaly vnitrostátní strategie a programy k urychlení deinstitucionalizace a přechodu ke kvalitním pečovatelským službám na úrovni rodiny a komunity, včetně odpovídajícího zaměření na přípravu dětí na odchod z péče, a to i u migrujících dětí bez doprovodu.

4. Soudnictví vstřícné k dětem: EU, jejíž systémy soudnictví respektují práva a potřeby dětí

„[Soudnictví vstřícné k dětem je...] dítě obklopené systémem, v němž se cítí chráněno / vyslechnuto / v bezpečí.“ (dívka, 17 let, Rumunsko)

Děti mohou být oběťmi, svědky, podezřelými nebo obviněnými ze spáchání trestného činu nebo mohou být účastníky soudního řízení – v civilním, trestním nebo správním soudnictví. Ve všech případech **by se děti měly cítit příjemně a bezpečně, aby se mohly efektivně zapojit, a měly by být vyslyšeny. Soudní řízení** musí být přizpůsobeno jejich věku a potřebám, musí respektovat všechna jejich práva⁶⁹ a v první řadě zohledňovat nejlepší zájem dítěte. Opatření EU v této oblasti byla doposud významná a v rámci Rady Evropy byly stanoveny normy⁷⁰, ale vnitrostátní systémy soudnictví musí být lépe vybaveny, aby řešily potřeby a práva dětí. Odborníkům někdy chybí odborná příprava, aby mohli s dětmi komunikovat způsobem přiměřeným jejich věku, což se týká také informování o výsledcích řízení, a aby respektovali nejlepší zájem dítěte. Právo dítěte být vyslyšeno není vždy dodržováno a nejsou vždy zavedeny mechanismy, které by zabránily vícenásobným výslechům dítěte nebo shromažďování důkazů⁷¹.

Děti se potýkají s obtížemi při přístupu ke spravedlnosti a při získávání účinných opravných prostředků v případě porušení jejich práv, a to i na evropské a mezinárodní úrovni. Zranitelné děti jsou často vystaveny mnohonásobným a prolínajícím se formám diskriminace. Děti se zdravotním postižením narážejí na obtíže v důsledku omezené přístupnosti soudních systémů a soudních řízení a nedostatku dostupných informací o právech a opravných prostředcích. Je třeba zlepšit shromažďování údajů o dětech zapojených do soudních řízení, a to i v souvislosti se specializovanými soudy.

Pandemie COVID-19 prohloubila výzvy týkající se dětí a soudnictví. Některá soudní řízení byla zastavena nebo u nich došlo k prodloužení; bylo dotčeno právo na návštěvu rodinných příslušníků ve vězení.

Děti jsou v kontaktu se systémem civilního soudnictví po rozluce nebo rozvodu svých rodičů, nebo když jsou adoptovány či umístěny do péče. Rodinné právo hmotné spadá do pravomoci členských států. V přeshraničních případech je pro ochranu práv dětí a zajištění jejich přístupu ke spravedlnosti zásadní nařízení Brusel IIa (v přepracovaném znění z roku 2019) nebo nařízení o výživném, jakož i užší justiční spolupráce. Mělo by se předcházet zbytečnému rozdělení rodiny a jakékoli rozhodnutí o umístění dítěte do péče by mělo zajistit, že práva dítěte jsou respektována⁷². V případech, kdy jsou si soudy nebo vnitrostátní orgány vědomy

⁶⁸ Rozhodnutí Komise o vyhrazení vnitrostátního číselného rozsahu „116“ pro harmonizovaná čísla harmonizovaných služeb se sociální hodnotou (2007/116/ES) ve znění pozdějších předpisů a směrnice 2018/1972/EU, kterou se stanoví evropský kodex pro elektronické komunikace, článek 96 – Tísňová linka pro pohřešované děti a poradenská tísňová linka pro děti.

⁶⁹ Zprávy o projektu „Děti a soudnictví“, FRA.

⁷⁰ Pokyny o soudnictví vstřícném k dětem, Rada Evropy.

⁷¹ Srovnávací přehled EU o soudnictví, soudnictví vstřícné k dětem.

⁷² To zahrnuje dodržování práva dětí tam, kde je to vhodné, udržovat kontakt s rodiči nebo jinými příbuznými v souladu s článkem 9 Úmluvy OSN o právech dítěte.

úzké vazby dítěte na jiný členský stát, by měla být vhodná opatření zajišťující tato práva zohledněna v nejranější možné fázi.

V roce 2022 provede Komise aktualizaci Praktického průvodce pro uplatňování nařízení Brusel IIa (v přepracovaném znění). Konkrétní problémy vyvstávají v přeshraničních situacích, včetně případů rodin s rozvedenými rodiči nebo rodiči v rozluce, a v případech duhových rodin.

V roce 2020 se třetina z celkového počtu podaných žádostí o azyl týkala dětí⁷³. U všech opatření nebo rozhodnutí týkajících se migrujících dětí se v první řadě musí zohlednit nejlepší zájem dítěte. Navzdory dosavadnímu pokroku, mimo jiné při provádění sdělení z roku 2017 o ochraně migrujících dětí, děti stále nejsou v průběhu azylového řízení nebo řízení o navrácení vždy informovány o řízení způsobem přiměřeným jejich věku ani jim nejsou poskytovány poradenství a podpora. Pakt o migraci a azylu zdůraznil potřebu provádět a posílit záruky a normy ochrany pro migrující děti stanovené v právu EU. Jakmile budou nová pravidla přijata, urychlí jmenování zástupců dětí bez doprovodu a zajistí zdroje, které podpoří jejich specifické potřeby, včetně přechodu k dospělosti a nezávislému životu. Dětem bude vždy nabízeno odpovídající ubytování a pomoc, včetně právní pomoci, v průběhu celého postupu. Nová pravidla rovněž posílí solidaritu mezi členskými státy při zajišťování plné ochrany pro děti bez doprovodu.

I v současné době jsou v Evropě děti bez státní příslušnosti, ať už od narození, nebo často kvůli migraci. Nemít státní příslušnost ztěžuje přístup k některým základním službám, jako jsou zdravotní péče a vzdělávání, a může vést k násilí a vykořisťování.

U **dětských obětí trestných činů** často dochází k výrazně nedostatečnému oznamování kvůli věku obětí, nedostatečnému povědomí o jejich právech a nedostatku dostupných oznamovacích a podpůrných služeb odpovídajících jejich věku a pohlaví. Specifické problémy vyvstávají při identifikaci obětí určitých trestných činů, jako je obchodování s lidmi nebo pohlavní zneužívání, jak zdůrazňuje strategie EU v oblasti práv obětí⁷⁴

Globální studie OSN z roku 2019 o dětech zbavených osobní svobody⁷⁵ zdůraznila, že příliš mnoho dětí je stále zbaveno osobní svobody, protože jednaly v rozporu se zákonem nebo se na ně vztahuje migrační a azylové řízení. Vnitrostátní orgány, a to i v členských státech EU, musí zpřístupnit a více používat **uskutečnitelná a účinná nevazební opatření** v souladu s *acquis* EU a zajistit, aby se zajištění používalo pouze jako poslední možnost a po co nejkratší přiměřenou dobu. Pokud jsou rodiče uvězněni, měly by být rovněž podporovány politiky a postupy respektující práva jejich dětí. Úplné a správné provádění a uplatňování směrnice o procesních zárukách⁷⁶ v praxi zajistí lepší ochranu dětí podezřelých nebo obviněných v trestním řízení.

Klíčová opatření ze strany Evropské komise:

- navrhnout v roce 2022 horizontální legislativní iniciativu k podpoře vzájemného uznávání rodičovství mezi členskými státy,
- přispívat k odborné přípravě pracovníků v oblasti soudnictví, pokud jde o práva dítěte a soudnictví vstřícné k dětem, v souladu se strategií evropského justičního vzdělávání na

⁷³ Žadatelé o azyl a prvožadatelé o azyl podle občanství, [[migr_asvappctza](#)], Eurostat, 2020.

⁷⁴ [Strategie EU v oblasti práv obětí \(2020–2025\)](#), COM(2020) 258 final.

⁷⁵ [UN Global Study on Children Deprived of Liberty](#) (Globální studie OSN o dětech zbavených osobní svobody), Manfred Nowak, 2019.

⁷⁶ [Směrnice o procesních zárukách pro děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení](#), 2016/800/EU.

období 2021–2024⁷⁷ a prostřednictvím Evropské sítě pro justiční vzdělávání⁷⁸, programů Spravedlnost a Občané, rovnost, práva a hodnoty, jakož i Evropské vzdělávací platformy portálu evropské e-justice⁷⁹,

- posílit provádění pokynů z roku 2010 o soudnictví vstřícném k dětem společně s Radou Evropy,
- poskytovat cílenou finanční podporu nadnárodním a inovativním projektům zaměřeným na ochranu migrujících dětí v rámci nového Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF)⁸⁰,
- podporovat členské státy při vývoji účinných a proveditelných alternativ k zajištění dětí v migračním řízení.

Evropská komise vyzývá členské státy, aby:

- podporovaly poskytovatele justičního vzdělávání a všechny příslušné profesní orgány, aby se ve svých činnostech zaměřovali na otázky práv dítěte a dostupného soudnictví vstřícného k dětem. Za tímto účelem by měly vyčlenit nezbytné zdroje na výše uvedené činnosti budování kapacit a využít podpory agentury FRA k posílení kapacit v oblastech, k nimž patří soudnictví vstřícné k dětem a migrující děti,
- vypracovaly spolehlivé alternativy k soudním opatřením: od alternativ k zajištění až po využití restorativní justice a mediace v rámci civilního soudnictví,
- prováděly doporučení Rady Evropy týkající se dětí s uvězněnými rodiči⁸¹,
- posílily systémy opatrovnictví pro všechny děti bez doprovodu, mimo jiné i prostřednictvím účasti na činnostech Evropské opatrovnické sítě⁸²,
- podporovaly a zajistily všeobecnou, bezplatnou a okamžitou dostupnost zápisu do knihy narození a rodného listu pro všechny děti. Kromě toho by měly navýšit schopnost úředníků v první linii reagovat v souvislosti s migrací na problémy spojené s absencí státní příslušnosti a s národností,
- posílily spolupráci v případech s přeshraničními důsledky s cílem zajistit úplné dodržování práv dítěte.

5. Digitální a informační společnost: EU, kde mohou děti bezpečně využívat možnosti digitálního prostředí

„Neměla jsem počítač, v naší vesnici nebyl internet a neměla jsem žádná data. (...) Poslední tři měsíce jsem se nemohla připojit, takže jsem musela opakovat ročník.“ (dívka, 15 let, Španělsko)

Rozvoj digitálního prostředí a používání nových technologií otevřely řadu příležitostí. Děti si hrají, tvoří, učí se, komunikují a vyjadřují se v online a propojeném prostředí již od velmi raného věku. Digitální technologie dětem umožňují být součástí celosvětových hnutí a hrát úlohu aktivních občanů. Jako členové digitální generace mají lepší předpoklady k tomu, aby mohly prosperovat ve stále více digitalizovaném a propojeném vzdělávání a budoucích

⁷⁷ [Strategie evropského justičního vzdělávání na období 2021–2024](#), COM(2020) 713 final.

⁷⁸ [Evropská síť pro justiční vzdělávání](#).

⁷⁹ [Portál evropské e-justice](#), Evropská platforma pro justiční vzdělávání.

⁸⁰ Má být přijat na konci června nebo začátku července 2021.

⁸¹ [Recommendation concerning children with imprisoned parents](#) (Doporučení týkající se dětí s uvězněnými rodiči), Rada Evropy, CM/Rec(2018)5.

⁸² [Evropská opatrovnická síť](#).

systémech trhu práce. Používání digitálních nástrojů může pomoci dětem se zdravotním postižením při učení, připojování, komunikaci a účasti na rekreačních aktivitách online za předpokladu, že jsou dostupné.

Přítomnost dětí na internetu však zvyšuje jejich vystavení škodlivému nebo nezákonnému obsahu, k němuž patří materiály týkající se pohlavního zneužívání nebo vykořisťování dětí, pornografie a obsah pro dospělé, sexting, nenávistné výroky na internetu nebo zavádějící zprávy a dezinformace, a to z důvodu nedostatku účinných systémů rodičovské kontroly / ověřování věku. Vystavení online prostředí zahrnuje rovněž rizika škodlivého a nezákonného kontaktu, k nimž patří kybergrooming a navazování kontaktu k sexuálním účelům, kyberšikana nebo zneužívání a obtěžování na internetu. Téměř třetina dívek a 20 % chlapců se v loňském roce jednou v měsíci setkaly se znepokojujícím obsahem a děti z menšin se na internetu setkávají s nepříjemnými událostmi častěji⁸³. Mezi respondenty ve věku patnáct až sedmnáct let z komunity LGBTI zažilo 15 % kybernetické obtěžování kvůli své sexuální orientaci⁸⁴. Stále více obchodníků s lidmi využívá internetové platformy k náboru a vykořisťování obětí, přičemž děti jsou obzvláště zranitelnou cílovou skupinou⁸⁵.

V souvislosti se strategií EU pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí⁸⁶ předložila Komise prozatímní návrh, který společně s působícím v oblasti informačních a komunikačních technologií (IKT) umožňuje nadále dobrovolně oznamovat případy pohlavního zneužívání dětí orgánům, pokud jsou tato oznamování v souladu s právními předpisy, a vyzývá spolunormotvůrce k rychlé shodě ohledně jeho přijetí. V dlouhodobějším horizontu Komise předloží legislativní návrh na účinný boj proti pohlavnímu zneužívání dětí prostřednictvím internetu.

Nadměrné vystavení obrazovkám a online činností představuje problém pro zdraví a duševní pohodu dětí, jelikož vede ke zvýšenému stresu, nedostatku pozornosti, problémům se zrakem a nedostatku pohybové aktivity a sportu.

Pandemie COVID-19 významně zvýšila dobu, kterou děti tráví na internetu, protože se školy, kulturní a sociální život přesunuly do online prostředí. To vedlo ke zvýšeným online rizikům a prohloubení digitálních nerovností. Během jarního omezení volného pohybu osob uvedlo každé desáté dítě, že nemělo žádné aktivity na internetu a že mělo zřídka kontakt s učitelem⁸⁷. Přístup k internetu zůstává problémem pro značný počet dětí v EU: u domácností s vysokými příjmy je o 20 % vyšší a ve venkovských oblastech výrazně nižší⁸⁸. Ve svém nedávném sdělení o evropské digitální dekádě Komise oznámila ambiciózní cíle v oblasti konektivity pro všechny domácnosti v Evropě⁸⁹.

EU vypracovala právní nástroje a politické iniciativy k zajištění práv dětí v digitálním prostředí⁹⁰. V případě potřeby by se měly přizpůsobit a aktualizovat, jakmile se objeví nové

⁸³ „Our Europe, Our Rights, Our Future“, *op. cit.*

⁸⁴ [A long way to go for LGBTI equality](#) (Dlouhá cesta k rovnosti LGBTI osob), FRA, 2020.

⁸⁵ [Třetí zpráva o pokroku dosaženém v oblasti boje proti obchodování s lidmi](#), COM(2020) 661 final, SWD(2020) 226 final; [The challenges of countering human trafficking in the digital era](#) (Výzvy spojené s potíráním obchodování s lidmi v digitální éře), Europol, 2020.

⁸⁶ [Strategie EU pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí](#), *op. cit.*

⁸⁷ [How families handled emergency remote schooling during the COVID-19 lockdown in spring 2020](#) (Jak rodiny zvládaly distanční vzdělávání během omezení volného pohybu osob z důvodu onemocnění COVID-19 na jaře 2020), 2020, JRC.

⁸⁸ Eurostat. Průzkum o využívání IKT v domácnostech a ze strany jednotlivců [[isoc i, ci in h](#)], 2019.

⁸⁹ [Sdělení Komise „Digitální kompas 2030: Evropské pojetí digitální dekády“](#), COM(2021) 118 final.

⁹⁰ [Směrnice o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii](#), 2011/93/EU; [rámcové rozhodnutí o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie](#), 2008/913/SVV; [směrnice o audiovizuálních mediálních službách](#), 2018/1808/EU; [nařízení o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů](#), 2016/679/EU; [směrnice o nekalých obchodních praktikách](#), 2005/29/ES;

hrozby nebo se změni vývoj a technologie. Revidovaná směrnice o audiovizuálních mediálních službách posílila ochranu dětí před škodlivým obsahem a nevhodnými obchodními sděleními. Nedávný akt o digitálních službách⁹¹ navrhuje povinnost náležité péče pro poskytovatele služeb, aby zajistili bezpečnost uživatelů online, včetně dětí. Kodex zásad boje proti dezinformacím⁹² zřídí režim společné regulace přizpůsobený k řešení rizik spojených s šířením dezinformací. Nový akční plán digitálního vzdělávání (2021–2027)⁹³ podporuje digitální gramotnost s ohledem na boj proti dezinformacím a staví vzdělávání a odbornou přípravu do centra tohoto úsilí. V mezinárodním měřítku právě došlo k vydání pokynů týkajících se výkladu práv dítěte v digitálním prostředí⁹⁴.

Co se týče pravidel ochrany údajů a soukromí, děti se vyslovily, že by společnosti měly vypracovat srozumitelné zásady ochrany soukromí pro digitální služby a aplikace a že by se děti mohly zapojovat do navrhování a vývoje nových digitálních produktů, které budou používat. Komise je připravena toto úsilí podpořit, zejména prostřednictvím Přislibu mládeži pro lepší internet⁹⁵ a Výzvy mládeže k akci⁹⁶.

Komise bude prostřednictvím programu Digitální Evropa i nadále poskytovat podporu centrům pro bezpečnější internet a platformě Lepší internet pro děti⁹⁷ s cílem zvýšit povědomí o kyberšikaně, rozpoznávání zavádějících zpráv a dezinformací a podporovat zdravé a odpovědné chování na internetu a budovat kapacity v těchto oblastech. Nadcházející iniciativa Cesty ke školnímu úspěchu⁹⁸ podpoří prevenci kyberšikany. Program Erasmus+⁹⁹ bude financovat iniciativy na podporu osvojování digitálních dovedností všemi dětmi.

Umělá inteligence (UI) má a bude mít velký dopad na děti a jejich práva¹⁰⁰, například v oblasti vzdělávání, volného času a poskytování zdravotní péče. Může však také představovat určitá rizika související se soukromím, bezpečností a zabezpečením. Nadcházející návrh Komise na horizontální právní rámec pro UI bude identifikovat používání vysoce rizikových systémů UI, které představují závažná rizika pro základní práva, včetně práv dětí.

Klíčová opatření ze strany Evropské komise:

- přijmout v roce 2022 aktualizovanou strategii Lepší internet pro děti,
- vytvořit a usnadnit proces vedený dětmi zaměřený na rozvoj souboru zásad, které má odvětví podporovat a dodržovat¹⁰¹,
- podporovat rozvoj a využívání přístupných IKT a podpůrných technologií pro děti se zdravotním postižením, k nimž patří rozpoznávání řeči, skryté titulky a další¹⁰², a to i na konferencích a akcích Komise,

[sdělení o boji proti dezinformacím na internetu: evropský přístup](#), COM(2018) 236; [Evropská strategie pro internet lépe uzpůsobený dětem](#), COM(2012) 196.

⁹¹ [Návrh Komise na nařízení o jednotném trhu digitálních služeb \(akt o digitálních službách\)](#), COM(2020) 825 final.

⁹² Kodex zásad boje proti dezinformacím obsahuje soubor závazků, které podepsaly velké online platformy a obchodní organizace zastupující reklamní průmysl a zadavatele reklamy s cílem omezit dopad dezinformací na internetu. Signatáři kodexu budou požádáni o posílení kodexu po vydání pokynů Komisí, ke kterému dojde na jaře 2021.

⁹³ [Akční plán digitálního vzdělávání 2021–2027](#), COM(2020) 624.

⁹⁴ [Obecná připomínka č. 25 \(2021\) o právech dítěte v souvislosti s digitálním prostředím](#), Výbor OSN pro práva dítěte.

⁹⁵ [Přislíb mládeži pro lepší internet](#).

⁹⁶ [Výzva mládeže k akci](#).

⁹⁷ [Lepší internet pro děti](#).

⁹⁸ Oznámeno ve [sdělení o vytvoření Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025](#), COM(2020) 625 final.

⁹⁹ [Program Erasmus+](#).

¹⁰⁰ [Návrh politických pokynů týkajících se UI pro děti](#), UNICEF, 2020.

¹⁰¹ Na základě nadcházejícího návrhu souboru digitálních zásad oznámeného ve sdělení o digitální dekádě.

¹⁰² Harmonised European Standards, [Accessibility requirement for ICT products and services](#) (Harmonizované evropské normy, požadavky na dostupnost produktů a služeb IKT), ETSI, 2018.

- zajistit úplné provedení evropského aktu o přístupnosti¹⁰³,
- zintenzivnit boj proti všem formám pohlavního zneužívání dětí na internetu, například navržením nezbytných právních předpisů, včetně povinností příslušných poskytovatelů online služeb odhalovat a oznamovat známé materiály o pohlavním zneužívání dětí na internetu.

Evropská komise vyzývá členské státy, aby:

- zajistily skutečně rovný přístup k digitálním nástrojům a připojení k vysokorychlostnímu internetu, digitální gramotnosti, dostupným vzdělávacím materiálům online a vzdělávacím nástrojům atd. pro všechny děti,
- podporovaly rozvoj základních digitálních kompetencí dětí prostřednictvím rámce digitálních kompetencí pro občany¹⁰⁴,
- v rámci vzdělávání podporovaly činnosti zaměřené na mediální gramotnost, které rozvinou schopnost dětí kriticky hodnotit online obsah a odhalovat dezinformace a nevhodné materiály,
- podporovaly práci center pro bezpečnější internet spolufinancovaných EU a podporovaly linky důvěry a horké linky určené pro děti při vytváření cest online komunikace,
- motivovaly děti, a zejména dívky, ke studiu v oblasti přírodních věd, technologie, inženýrství a matematiky a odstranily genderové stereotypy v této oblasti s cílem zajistit rovné příležitosti na digitálním trhu práce.

Evropská komise vyzývá společnosti v oblasti IKT, aby:

- zajistily, aby práva dětí, včetně soukromí, ochrany osobních údajů a přístupu k věkově přiměřenému obsahu, byla do digitálních produktů a služeb zahrnuta záměrně a standardně, a to i pro děti se zdravotním postižením,
- vybavily děti a rodiče odpovídajícími nástroji pro kontrolu času stráveného před obrazovkou a chování na počítači a chránily je před účinky nadměrného využívání online produktů a závislosti na nich,
- posílily opatření, která pomáhají potírat škodlivý obsah a nevhodná obchodní sdělení, například prostřednictvím snadno použitelných kanálů pro oznamování a blokování nebo účinných nástrojů pro ověřování věku,
- pokračovaly ve svém úsilí o odhalování, hlášení a odstraňování nezákonného online obsahu, včetně obsahu zobrazujícího pohlavní zneužívání dětí, ze svých platforem a služeb v rozsahu, v němž je toto úsilí v souladu s právními předpisy.

6. Globální rozměr: EU, která podporuje, chrání a posiluje postavení dětí na celém světě, a to i během krizí a konfliktů

„EU má sílu sjednocovat mnoho zemí světa k zajištění míru, spolupráce, rovnosti mezi lidmi, financuje projekty pro organizace, které usilují o ochranu práv dětí.“ (dítě, Albánie)

„Musíš se na provaze spustit hluboko do důlní jámy, vzít to, co ti nakázali, a pak se vrátit na povrch. Skoro jsem se v dolech udusil, protože tam nebylo dost kyslíku.“ (chlapec, 11 let, Tanzanie)

¹⁰³ [Směrnice o požadavcích na přístupnost u výrobků a služeb](#), 2019/882/EU.

¹⁰⁴ [Rámec digitálních kompetencí 2.0](#), EU Science Hub, Evropská komise.

Závazek EU podporovat, chránit, naplňovat a respektovat práva dítěte má globální rozměr. Prostřednictvím této strategie má EU za cíl posílit také své postavení hlavního globálního hráče v tomto ohledu. EU již hraje vedoucí úlohu při ochraně a podpoře dětí na celém světě, a to posilováním přístupu ke vzdělání, službám, zdravotní péči a ochranou před všemi formami násilí, zneužívání a zanedbávání, a to také v humanitárních souvislostech.

Navzdory významnému pokroku učiněnému v uplynulých desetiletích příliš mnoho dětí na celém světě stále trpí porušováním lidských práv, humanitární krizí, krizí životního prostředí a klimatickou krizí, nedostatečným přístupem ke vzdělání, podvýživou, chudobou, nerovnostmi a vyloučením nebo je jimi ohroženo. Situace dívek je obzvláště obtížná; nadále se stávají oběťmi diskriminace a genderově podmíněného násilí, k čemuž patří i dětské, předčasné a nucené sňatky, a mrzačení ženských pohlavních orgánů, a to už od věku čtyř let.

Téměř dvě třetiny dětí na celém světě žijí v zemi postižené konfliktem. Z nich každé šesté žije v okruhu 50 km od oblasti konfliktu¹⁰⁵. To nejenže ohrožuje fyzické a duševní zdraví dětí, ale často je může připravit o vzdělání¹⁰⁶ a negativně ovlivnit jejich budoucí životní příležitosti, jakož i příležitosti komunit, z nichž pocházejí.

Děti jsou také oběťmi náboru a využívání v ozbrojených konfliktech. Jejich účast v konfliktu vážně zasahuje jejich fyzickou, duševní a emocionální pohodu. Dívky i chlapci v roli dětských vojáků jsou také často oběťmi sexuálního násilí, které je příliš často používáno jako válečná zbraň.

Odhaduje se, že ročně zemře 5,2 milionu dětí¹⁰⁷ mladších pěti let, většinou z příčin, kterým lze předejít a které se dají řešit a z nichž jsou mnohé způsobeny chudobou, sociálním vyloučením, diskriminací, genderovými normami a zanedbáváním základních lidských práv. Pandemie COVID-19 a změna klimatu dále prohloubily stávající formy diskriminace dětí a také děti a rodiny na celém světě vystavily zranitelnému postavení. Na vrcholu pandemie nebylo ve škole zhruba 1,6 miliardy dětí po celém světě¹⁰⁸.

Činnost EU ve vnějším rozměru bude v souladu se závazky stanovenými v rámci akčního plánu EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024¹⁰⁹ a bude podpořena cílenými opatřeními obsaženými v jiných příslušných iniciativách, jako jsou obecné zásady v oblasti prosazování a ochrany práv dítěte¹¹⁰, zásady týkající se dětí v ozbrojených konfliktech¹¹¹, Akční plán EU pro rovnost žen a mužů v rámci vnější činnosti (2021–2025)¹¹² a soubor nástrojů pro práva dítěte¹¹³.

EU bude ve všech ohledech i nadále přispívat k zajištění kvalitního, bezpečného a inkluzivního vzdělávání, sociální ochrany, zdravotních služeb, výživy, čisté pitné vody, bydlení, čistého vnitřního ovzduší a odpovídajících hygienických podmínek. **Rozvojové politiky** EU zejména i) zlepší všeobecnou dostupnost zdravotní péče s cílem zajistit základní

¹⁰⁵ [Children affected by armed conflict, 1990–2019](#) (Děti postižené ozbrojeným konfliktem, 1990–2019), Peace Research Institute Oslo, Conflict trends, 2020.

¹⁰⁶ [Meziagenturní síť pro vzdělávání v mimořádných situacích](#), 2020.

¹⁰⁷ [Children: improving survival and well-being](#) (Děti: zlepšování míry přežití a životních podmínek), Světová zdravotnická organizace, 2019.

¹⁰⁸ [Policy Brief: Education during COVID-19 and beyond](#) (Zpráva: Vzdělávání během pandemie COVID-19 a po ní), Organizace spojených národů, srpen 2020.

¹⁰⁹ Společné sdělení [Akční plán EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024](#), JOIN(2020) 5 final.

¹¹⁰ [Obecné zásady v oblasti prosazování a ochrany práv dítěte](#), 2017.

¹¹¹ [Zásady EU týkající se dětí v ozbrojených konfliktech](#), 2008.

¹¹² [Akční plán EU pro rovnost žen a mužů v rámci vnější činnosti](#) (2021–2025).

¹¹³ [Soubor nástrojů pro práva dítěte. Začlenění práv dítěte do rozvojové spolupráce.](#)

služby pro zdraví matek, novorozenců, dětí a dospívajících, včetně duševního zdraví a psychosociální podpory; ii) podpoří potravinové systémy dodávající výživnou, bezpečnou, cenově dostupnou a udržitelnou stravu, která splňuje potřeby a práva dětí, a iii) budou dále investovat do rozvoje kvalitních a dostupných vzdělávacích systémů, včetně předškolního, primárního a nižšího a vyššího sekundárního vzdělávání. Finanční pomoc kromě toho podpoří přístup k cenově dostupnému a udržitelnému připojení k internetu pro školy, jakož i začlenění digitálních dovedností do školních osnov a odborné přípravy učitelů.

V rámci **humanitárních krizí** bude EU nadále podporovat děti, přičemž uplatní přístup založený na potřebách v souladu s humanitárními zásadami, a zajistí, aby její pomoc odpovídala pohlaví a věku. EU bude nadále zdůrazňovat ochranu dítěte a řešit všechny typy násilí páchaného na dětech, jakož i poskytovat podporu v oblasti duševního zdraví a psychosociální podporu. Trvalý přístup k bezpečnému, kvalitnímu a inkluzivnímu vzdělání má kromě toho velký význam, jelikož dětem a mladým lidem poskytuje základní dovednosti, nabízí ochranu a pocit normálního života a také přispívá k míru a je prostředkem pro opětovné začlenění a odolnost.

Celkem 152 milionů dětí (9,6 % všech dětí na světě) je obětí **dětské práce**, přičemž 73 milionů má nebezpečnou práci, která může poškodit jejich zdraví, bezpečnost a rozvoj¹¹⁴. V rámci politických směrů Komise byla oznámena nulová tolerance vůči **dětské práci**, což přispívá k celosvětovému úsilí v rámci Mezinárodního roku odstranění dětské práce vyhlášeného OSN na rok 2021¹¹⁵. Akční plán EU pro lidská práva a demokracii¹¹⁶ rovněž zahrnuje opatření k podstatnému snížení celosvětového výskytu dětské práce – v souladu s cílem zcela odstranit do roku 2025 dětskou práci na celém světě, vyhlášeným Organizací spojených národů. To bude zahrnovat podporu bezplatné a snadno dostupné povinné školní docházky pro děti až do dosažení minimálního věku pro práci, jakož i rozšíření programů sociálního zabezpečení s cílem pomoci rodinám vymanit se z chudoby.

Obchodní a investiční dohody EU, jakož i všeobecný systém preferencí (GSP) sehrály důležitou úlohu při podpoře dodržování základních lidských a pracovních práv, jak je uvedeno v základních úmluvách OSN Mezinárodní organizace práce (MOP). Zvláštní prioritou bude provádění těchto závazků, včetně opatření proti dětské práci. EU bude trvat na tom, aby třetí země pravidelně aktualizovaly vnitrostátní seznamy nebezpečných povolání, jejichž výkonem by děti nikdy neměly být pověřeny. EU rovněž zintenzivní úsilí o zajištění toho, aby dodavatelské řetězce společností v EU nevyužívaly dětskou práci, a to zejména podporou udržitelné správy a řízení společností.

V souladu s akčním plánem pro lidská práva a demokracii EU zintenzivní své úsilí zajistit **smysluplnou účast dětí**, předcházet všem formám násilí páchaného na dětech, včetně genderově podmíněného násilí, bojovat proti nim a reagovat na ně a odstranit problémy předčasných, nucených a dětských sňatků, mrzačení ženských pohlavních orgánů, obchodování s dětmi, pašování, žebření, (sexuálního) vykořisťování a zanedbávání. Rovněž se zintenzivní práce na prevenci a ukončení závažného porušování práv dětí zasažených ozbrojeným konfliktem, mimo jiné prostřednictvím činností prosazování zájmů na podporu souladu s mezinárodním humanitárním právem. Akční plán rovněž podporuje partnerské země při budování a **posilování systémů soudnictví vstřícného k dětem a ochrany dítěte**, včetně systémů pro migranty, uprchlíky a vysídlené děti a děti patřící k menšinám, zejména Romy. EU bude nadále podporovat přesídlení dětí a ostatních zranitelných osob, které

¹¹⁴ [Global estimates of child labour](#) (Světové odhady týkající se dětské práce), Mezinárodní organizace práce, 2017.

¹¹⁵ [Mezinárodní organizace práce](#).

¹¹⁶ [Akční plán EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024](#), op. cit.

potřebují mezinárodní ochranu, do EU. EU bude podporovat opatření zaměřená na řešení problému dětí žijících na ulici, jakož i investovat do rozvoje kvalitní alternativní péče a přechodu od institucionální ke kvalitní rodinné a komunitní péči o děti, kterým se nedostává rodičovské péče, a děti se zdravotním postižením.

EU bude i nadále zahrnovat práva dětí do politického dialogu s partnerskými zeměmi, zejména v souvislosti s přístupovými jednáními a procesem stabilizace a přidružení. Bude rovněž podporovat opatření pro boj proti násilí a diskriminaci, zejména vůči zranitelným dětem, včetně podpory organizací občanské společnosti. EU podpoří sledování a sběr rozčleněných údajů o situaci dětí v regionu a bude pokračovat v podávání zpráv o jejich situaci v každoročním balíčku zpráv o jednotlivých zemích účastnících se procesu rozšíření.

K dosažení těchto cílů bude EU koordinovat využívání všech svých dostupných programů financování v rámci víceletého finančního rámce na období 2021–2027, zejména nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI), nástroje předvstupní pomoci III (NPP III) a nástroje humanitární pomoci.

Bude rovněž podporovat akce na mnohostranných a regionálních fórech pro lidská práva, v kampaních prosazování zájmů a informačních kampaních, jakož i s občanskou společností, dětmi a dospívajícími, vnitrostátními institucemi pro lidská práva, akademickou obcí, podnikatelským sektorem a dalšími příslušnými zúčastněnými stranami.

Klíčová opatření ze strany Evropské komise:

- věnovat 10 % celkových finančních prostředků v rámci nástroje NDICI v subsaharské Africe, Asii a Tichomoří a v Americe a Karibiku na oblast vzdělávání,
- pokračovat v přidělování 10 % finančních prostředků humanitární pomoci na vzdělávání v nouzových situacích a vleklých krizích a podporovat schválení prohlášení o bezpečných školách,
- usilovat o to, aby dodavatelské řetězce společností v EU nevyužívaly dětskou práci, a to zejména prostřednictvím legislativní iniciativy o udržitelné správě a řízení společností,
- podporovat a poskytovat technickou pomoc k posílení systémů inspekce práce pro sledování a prosazování právních předpisů týkajících se dětské práce,
- poskytovat správním orgánům partnerských zemí technickou pomoc v rámci přístupu „tým Evropa“ prostřednictvím svých programů a nástrojů, k nimž patří SOCIEUX+, nástroj pro technickou pomoc a výměnu informací (TAIEX) a twinningové programy,
- připravit do roku 2022 akční plán pro mládež k posílení postavení a účasti mládeže a dětí,
- určit kontaktní místa pro mládež a posílit kapacity v oblasti ochrany dítěte v rámci delegací EU.

7. Začlenění dětské perspektivy do všech činností EU

K dosažení cílů stanovených ve strategii Komise zajistí, aby bylo hledisko práv dítěte začleněno do všech příslušných politik, právních předpisů a programů financování¹¹⁷. To bude součástí úsilí o vytvoření **kultury vstřícné k dětem v oblasti tvorby politik EU** a bude podpořeno poskytováním odborné přípravy zaměstnanců EU a budováním jejich kapacit, jakož i posílenou vnitřní koordinací prostřednictvím týmu koordinátora Komise pro práva dítěte. Bude vypracován kontrolní seznam, na jehož základě bude možné ověřovat trvalé dodržování práv dítěte.

¹¹⁷ Viz příloha 2.

K vytvoření politik založených na důkazech jsou zapotřebí spolehlivé a srovnatelné údaje. Komise vyzve agenturu FRA, aby nadále poskytovala členským státům technickou pomoc a metodickou podporu, mimo jiné i při plánování a sběru údajů. Bude se rovněž usilovat o lepší rozčlenění údajů Eurostatu podle věku a pohlaví a údajů získaných jinými agenturami EU, stejně jako o výzkum konkrétních tematických oblastí, na něž se tato strategie vztahuje. Toho se dosáhne prostřednictvím rámcového programu pro výzkum a inovace Horizont Evropa (2021–2027)¹¹⁸.

Strategie rovněž pomůže při začleňování a koordinaci iniciativ na vnitrostátní úrovni a mezi klíčovými zúčastněnými stranami s cílem zajistit lepší provádění stávajících právních závazků na úrovni EU i mezinárodní úrovni. Za tímto účelem Komise rovněž zřídí do konce roku 2021 **sít' EU pro práva dětí**. Tato síť bude na základě práce stávající neformální odborné skupiny zaměřené na práva dítěte¹¹⁹ posilovat dialog a vzájemné učení mezi EU a členskými státy o právech dítěte a podporovat provádění, sledování a hodnocení strategie. Bude se skládat ze zástupců členských států a do některých svých činností zahrne mimo jiné i mezinárodní a nevládní organizace, zástupce místních a regionálních orgánů a děti. Komise bude rovněž rozvíjet užší spolupráci s regionálními a místními orgány a s dalšími příslušnými orgány, regionálními a mezinárodními organizacemi, občanskou společností a veřejnými ochránci práv dětí.

Tato strategie by měla být vykládána ve spojení se strategií na posílení uplatňování Listiny základních práv v EU a evropským akčním plánem pro demokracii. Doplnuje cílené úsilí o to, aby práva a hodnoty EU byly hmatatelnější v oblastech, jako jsou¹²⁰ ochrana migrujících dětí, rovnost a začlenění, genderová rovnost, boj proti rasismu a pluralismus, občanská práva EU, práva obětí, boj proti pohlavnímu zneužívání dětí, sociální práva a inkluzivní vzdělávání a odborná příprava¹²¹. Je rovněž v souladu s prioritami stanovenými v akčním plánu EU pro lidská práva a demokracii¹²².

7.1 Příspěvek fondů EU k provádění strategie

Financování z EU je zásadní pro podporu provádění politik EU v členských státech. Prostřednictvím této strategie Komise podpoří členské státy, aby co nejlépe využívaly finanční prostředky EU ve svých iniciativách na ochranu a naplňování práv dítěte. Rovněž by měla podporovat sestavování rozpočtu v oblasti práv dítěte a hledat způsoby, jak sledovat výdaje z rozpočtu EU v této oblasti, aby finanční prostředky byly distribuovány směrem k nejnaléhavějším potřebám. Členské státy by měly z financování oblasti práv dítěte učinit prioritu v programech financování EU, a to na základě zjištěných potřeb na celostátní a regionální úrovni. V rámci víceletého finančního rámce na období 2021–2027

¹¹⁸ [Horizont Evropa](#).

¹¹⁹ [Neformální odborná skupina zaměřená na práva dítěte](#), Evropská komise.

¹²⁰ [Sdělení o ochraně migrujících dětí](#), COM(2017) 211 final; [sdělení o strategii pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025](#), COM(2020) 152 final; [sdělení o strategickém rámci EU pro rovnost, začlenění a účast Romů](#), COM(2020) 620 final a [doporučení Rady o rovnosti, začlenění a účasti Romů](#), 2021/C 93/01; [sdělení o strategii pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025](#), COM(2020) 698 final; [Akční plán pro integraci a začleňování na období 2021–2027](#), COM(2020) 758 final, a strategie o právech osob se zdravotním postižením; [sdělení o akčním plánu EU proti rasismu](#) na období 2020–2025, COM(2020) 565 final, a nadcházející strategie pro boj proti antisemitismu, plánovaná na rok 2021; [zpráva o občanství EU pro rok 2020: Posílení postavení občanů a ochrana jejich práv](#), COM(2020) 730 final; [strategie EU v oblasti práv obětí \(2020–2025\)](#), COM(2020) 258; [strategie EU pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí](#), COM(2020) 607.

¹²¹ [Doporučení Komise „Investice do dětí: východisko z bludného kruhu znevýhodnění“](#), 2013/112/EU; [evropský pilíř sociálních práv](#); [Akční plán pro evropský pilíř sociálních práv](#), COM(2021) 102 final; návrh doporučení Rady, kterým se zavádí evropská záruka pro děti, COM(2021) 137; [sdělení o vytvoření Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025](#), COM(2020) 625 final, a [Akční plán digitálního vzdělávání 2021–2027](#), COM(2020) 624.

¹²² [Akční plán EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024](#), JOIN(2020) 5 final.

Evropský sociální fond plus (ESF+) a Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) podporují investice do rozvoje lidských kapacit a infrastruktury, vybavení a přístupu ke službám ve vzdělávání, zaměstnanosti, bydlení, sociální péči, zdravotní péči a péči o děti, jakož i do přechodu od institucionálních k rodinným a komunitním službám péče.

Členské státy, v nichž je míra ohrožení dětí chudobou nebo sociálním vyloučením vyšší než průměr EU (v letech 2017–2019), budou muset vyčlenit 5 % prostředků z ESF+ na boj proti dětské chudobě, přičemž ostatní členské státy budou muset vyčlenit odpovídající částku. V programovém období 2021–2027 by členské státy měly splnit několik základních podmínek, které by mohly úzce souviset s opatřeními v oblasti práv dítěte. Sem spadají politické rámce v oblasti snižování chudoby, začlenění Romů a dodržování Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením a Listiny. Nový fond AMIF posílí ochranu migrujících dětí bez doprovodu uznáním a poskytováním finanční podpory a pobídek pro jejich zvláštní potřeby v oblasti přijímání a ubytování a jiné zvláštní potřeby, jejichž míra spolufinancování může dosahovat až 75 % a u projektů prováděných v rámci specifických opatření až 90 %.

K realizaci práv dětí lze využít i další fondy a programy EU, mezi něž patří program Spravedlnost, program Občané, rovnost, práva a hodnoty, Erasmus+, Horizont 2020, program Digitální Evropa, Nástroj pro oživení a odolnost, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV), program REACT-EU a program InvestEU. Navíc Nástroj pro technickou podporu může členským státům poskytovat na jejich žádost technickou podporu při rozvoji opatření v oblasti budování kapacit.

Členské státy se vyzývají, aby zajistily koordinovaný přístup na celostátní, makroregionální¹²³, regionální a místní úrovni při plánování a provádění fondů EU, jakož i aby zapojily místní a regionální orgány, organizace občanské společnosti, včetně organizací pracujících s dětmi a pro děti, a sociální a hospodářské partnery do přípravy, revize, provádění a sledování programů pro fondy EU na období 2021–2027.

Tato strategie se rovněž zabývá nerovnostmi, jež byly prohloubeny v důsledku krize COVID-19, která neúměrně zasáhla zranitelné děti. V rámci této práce Komise vyzve členské státy, aby plně využily možnosti, které nabízí nástroj Next Generation EU ke zmírnění nepřiměřeného dopadu krize, a pomůže členským státům začlenit práva dětí do navrhování a provádění reforem prostřednictvím Nástroje pro technickou podporu.

Aby bylo možné dosáhnout skutečného pokroku v praxi, musí být tato strategie doprovázena **závazky a investicemi na vnitrostátní úrovni**. Komise vyzývá členské státy EU, aby ve spolupráci se všemi příslušnými zúčastněnými stranami – včetně dětí – vypracovaly spolehlivé a fakticky podložené vnitrostátní strategie pro práva dítěte, nejsou-li dosud k dispozici, a to v součinnosti s ostatními příslušnými vnitrostátními strategiemi a plány. Rovněž vyzývá členské státy, aby ratifikovaly všechny opční protokoly Úmluvy o právech dítěte a opční protokoly Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením a řádně zvážily závěrečné připomínky Výboru OSN pro práva dítěte¹²⁴ a Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením¹²⁵. Komise také vyzývá členské státy, aby prostřednictvím vhodných finančních zdrojů, včetně financování z EU, podpořily všechna opatření doporučená v této strategii.

¹²³ [Makroregionální strategie](#), Evropská komise.

¹²⁴ [Výbor OSN pro práva dítěte](#), závěrečné připomínky.

¹²⁵ [Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením](#), závěrečné připomínky.

Závěr

Evropská komise je plně odhodlána podporovat děti v rozvoji jejich potenciálu být angažovanými a odpovědnými občany. Aby k tomu mohlo dojít, musí účast na demokratickém životě začít během dětství. Všechny děti mají právo vyjádřit své názory ohledně záležitostí, které se jich týkají, a na to, aby byly zohledněny. Abychom umožnili jejich aktivní účast, musíme se také vypořádat s chudobou, nerovnostmi a diskriminací s cílem prolomit mezigenerační cyklus znevýhodnění.

Tato strategie je již ve své koncepci inkluzivní a bude inkluzivní i při provádění. Komise bude sledovat provádění strategie na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni a podá zprávu o pokroku na výročním Evropském fóru pro práva dítěte. Děti budou součástí sledování a hodnocení, zejména prostřednictvím budoucí platformy pro účast dětí. Opatření v rámci této strategie budou v případě potřeby upravena.

Komise vyzývá Evropský parlament a Radu, aby tuto strategii schválily a společně pracovaly na jejím provádění. Komise vyzývá Výbor regionů a Evropský hospodářský a sociální výbor, aby podpořily dialog s místními a regionálními orgány a občanskou společností.

My všichni máme odpovědnost naslouchat dětem a jednat teď. Citujeme slova vyjádřená jedním z členů Dětské rady Eurochild: „*Dobře vykonat je lepší než dobře říct.*“